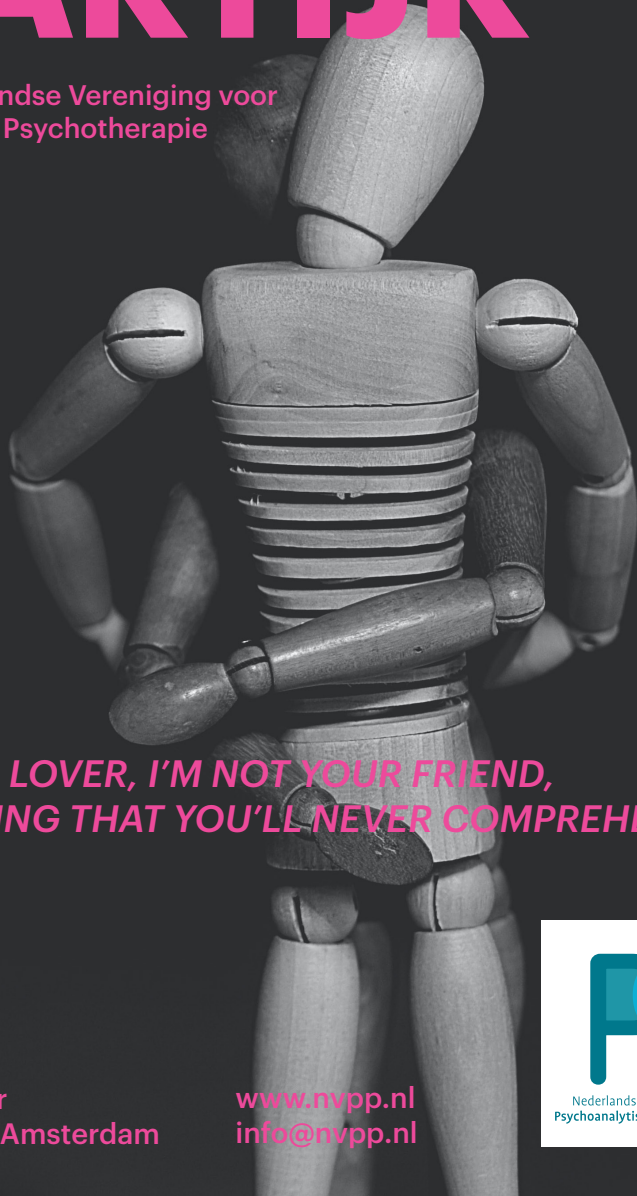

Vrijdag 4 november 2022

Ook
Online

SEKS IN DE PRAKTIJK

Studiedag Nederlandse Vereniging voor
Psychoanalytische Psychotherapie

*I'M NOT YOUR LOVER, I'M NOT YOUR FRIEND,
I AM SOMETHING THAT YOU'LL NEVER COMPREHEND*

NIEUWE LOCATIE
Pakhuis de Zwijger
Piet Heinkade 179 Amsterdam

www.nvpp.nl
info@nvpp.nl

Seks in de Praktijk

Als een rode draad door de gevalsbeschrijvingen van de psychoanalyse en psychotherapie van vroeger tot nu loopt de observatie dat praten over seks een ongemakkelijke praktijk is. De seksuele betekenis van wat een patiënt zegt wordt vaak over het hoofd gezien. Het praten over seksuele gevoelens en fantasieën is meestal omringd door schaamte. Hoe gaan psychotherapeuten om met hun eigen seksuele gevoelens en fantasieën over de patiënt? Hoe luistert de psychotherapeut naar de seksuele lagen in het materiaal?

Op deze studiedag willen wij stilstaan bij deze complexe onderwerpen, die in elke behandeling een rol spelen. De opvattingen binnen de psychoanalyse over de betekenis en de plaats van seksualiteit hebben een lange ontwikkeling doorgemaakt. Maatschappelijke, morele en culturele factoren hebben daar een belangrijke invloed op gehad.

Freud onderzocht met zijn driftmodel het seksuele verlangen. Dit betekende een bevrijding van het preutse, 19e-eeuwse keurslijf. In de jaren 60 openden vrouwelijke psychoanalytici nieuwe denkpaden over de vrouwelijke seksualiteit, seksuele relaties en later ook over homoseksualiteit en perversie. Door toenemende populariteit van de objectrelatie theorie verlegt de aandacht zich in de behandeling van Oedipus naar de vroege ontwikkeling zoals in het werk van Klein en Winnicott. De seks verdween ten faveure van gehechtheid. Hiermee ontstond eveneens het 'eeuwige debat' over wat primair is in de menselijke ontwikkeling: de drift of het object? Franse psychoanalytici hebben een belangrijke rol gespeeld in het hervinden van de balans tussen drift en object. Hepworth en Fonagy hebben deze ontwikkeling voortgezet.

Binnen ons vakgebied is de afgelopen tien jaar toenemend aandacht ontstaan voor de rol van het lichaam in de psychologische ontwikkeling en psychopathologie. In de maatschappij komen machtsongelijkheid, grensoverschrijdend gedrag, trauma en seksueel geweld steeds vaker in het nieuws. Niet eerder werd er zoveel discussie gevoerd over transgender, non-binaire seksualiteit, polyamorie, etc. Dit leidt tot reflecties over seksuele identiteit en relaties met daarbij veel aandacht voor de rol van intimiteit en eenzaamheid in relaties.

Mary Hepworth opent de dag met een lezing over de ontwikkeling van seksualiteit en het ontstaan van schaamte rondom seksualiteit, seksuele geaardheid en de (klinische) implicaties hiervan.

Marc Hebbrecht spreekt over erotische overdracht en tegenoverdracht. Er wordt besproken hoe nieuwe psychoanalytische theorieën en actuele opvattingen over seks en gender de wijze waarop technisch met overdrachtsliefde wordt omgegaan, beïnvloeden.

Tien jaar na het begin van zijn geslachtsaanpassende behandeling spreekt Maxim Februari over het belang van het lichaam en over de nieuwe ervaring van mannelijke heteroseksualiteit. Hij signaleert hoe in het gesprek over seksualiteit het lichaam tegenwoordig op de achtergrond blijft. Sekse is als begrip vervangen door gender en de mannelijke seksualiteit staat onder verdenking.

Linda Dil neemt ons mee in de wereld van de ontluikende seksualiteit bij vrouwelijke adolescenten aan de hand van filmfragmenten, waarin zij onderzoekt hoe de rol van de blik (male versus female gaze) weerspiegeld wordt in psychoanalytische theorie over seksualiteit.

Paul Verhaeghe richt zich in zijn bijdrage op een typisch freudiaans begrip t.w. de drift, bestaande uit vier componenten: de bron, de drang, het doel en het object (lees: de seksuele partner). Vanuit het perspectief van de drift is het 'object' de minst belangrijke component. Tegenwoordig zou vrijwel niemand dat nog durven beweren. Alle aandacht gaat naar gender. Seksuele problemen krijgen nog nauwelijks aandacht. Wat is er veranderd?

Linda van Mil sluit de dag af met een voordracht waarin zij het begrip perversie uitlicht; wat is het en is het nog bruikbaar in de klinische praktijk? Hiervoor wordt gekeken naar een psychoanalytische conceptualisatie van perversie, vanuit transgeneratieel perspectief bekeken, waarbij de agressie door seksueel misbruik en mishandeling een rol speelt.

Het programma zal op kunstzinnige wijze worden omlijst.

We verheugen ons er van harte op u weer in groten getale te mogen begroeten op de 29e studiedag van de NVPP.

Voor wie?

Psychotherapeuten, psychiaters, klinisch psychologen en GZ-psychologen; allen die daarvoor in opleiding zijn en andere geïnteresseerden.

Accreditatie

Deze wordt aangevraagd bij de NVVP, de FGzPt en bij het Kwaliteitsregister Psychotherapie van de NVP.

Inschrijving

U kunt kiezen voor live of online deelname. Aanmelden kan tot 25 oktober 2022 via www.nvpp.nl, waar u via I-deal kunt betalen, of door een mail met uw gegevens te sturen naar info@nvpp.nl. In dat geval maakt u de kosten over op het rekeningnummer van de Stichting Wetenschappelijke Activiteiten, IBAN: NL 23 SNSB 0937 016 349, BIC: SNSBNL2A, onder vermelding van: Studiedag NVPP 2022. Inschrijving is pas definitief als betaling heeft plaatsgevonden.

PROGRAMMA

08:40 - 09:30

09:30 - 09:55

Ontvangst en koffie
Welkom door voorzitter NVPP
Paul Wijts
Opening
dagvoorzitter
Willem Heuves

09:55 - 10:35

Mary Hepworth
'Sexuality in psychoanalysis, is it still a hot topic?'

10:35 - 11:15

Marc Hebbrecht
'Overdrachtsliefde en haar lotgevallen'
KOFFIE / THEE

11:15 - 11:45

11:45 - 12:25

Maxim Februari

'Het lichaam'
Vragen / discussie
LUNCH

12:25 - 12:45

12:45 - 13:45

13:45 - 14:00

14:00 - 14:40

Intermezzo

Linda Dil

'Dubbelzien, bliken op de seksuele ontwikkeling van een meisje'

14:40 - 15:20

Paul Verhaeghe

'Van sekse naar gender en weer terug'

15:20 - 15:50

15:50 - 16:30

THEE / KOFFIE

Linda van Mil 'Als het bloed kruipt waar het niet gaan kan...'

16:30 - 16:50

16:50 - 17:00

17:00 - 18:30

Vragen en discussie
Finale dagvoorzitter
Borrel

Kosten

Liveprogramma: €265 (inclusief lunch en borrel na afloop).

Online deelname: €225.

Psychoanalytisch psychotherapeuten i.o., psychotherapeuten i.o., klinisch- en GZ-psychologen i.o. en arts-assistenten: €125 (€110 online).

Opleidingsverklaring vooraf mailen.

Studenten: €85 (€70 online) bij tonen van een geldige collegekaart.

NB: het aantal live-plaatsen kan vanwege eventuele coronamaatregelen beperkt worden; in dat geval worden deze toegekend op volgorde van inschrijving en betaling. Bij het inschrijfgeld is het boek met de lezingen inbegrepen. Dit boek ontvangt u enkele maanden na de studiedag. Het entreebewijs wordt enkele weken voor de studiedag per mail toegezonden. Online deelnemers ontvangen een link per mail.

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de NVPP, Ina Wolff-Pak, tel. 06 579 85 390, email: info@nvpp.nl. Meer info is ook te vinden in de NVPP-app.

Annuleren is mogelijk tot 1 oktober 2022. Reeds betaald inschrijfgeld wordt dan gerestitueerd na aftrek van €20 administratiekosten.

Personalia

Prof. Dr. Mary Hepworth, is klinisch psycholoog, psychoanalytica en hoogleraar aan het UCL in Londen.

Dr. Marc Hebbrecht is psychiater, psychotherapeut en psychoanalyticus. Hij is als opleider verbonden aan de opleidingen in de psychoanalytische therapie van de KU Leuven, de integratieve psychotherapie van de Universiteit Antwerpen. Hij is titulair lid van de Belgische Vereniging voor Psychoanalyse en de huidige wetenschappelijke secretaris ervan (2020-2022).

Maxim Februari is schrijver van romans en essays; hij heeft gewerkt als rechtsfilosoof en overheidsadviseur en schrijft wekelijks een column voor de NRC. Zijn werk is bekroond met de P.C. Hooftprijs.

Linda Dil is psychiater voor jeugd en volwassenen, psychoanalytisch psychotherapeut en supervisor NVPP. Zij is werkzaam bij NPI-Arkin en in haar eigen praktijk te Amsterdam.

Prof. Dr. Paul Verhaeghe is emeritus hoogleraar aan de universiteit Gent en werkzaam als psychoanalyticus. Naast meer dan 200 vakspecifieke artikels en verschillende studieboeken schreef hij meerdere werken voor een breed publiek.

Linda van Mil is klinisch psycholoog en psychoanalytisch psychotherapeut. Zij is supervisor NVP, NVPP en supervisor complexe psychodiagnostiek. Zij is docent bij de NVPP en de NVvP (ZHN). Zij werkt in eigen praktijk in Den Haag en op de diagnostiek afdeling van PsyQ in Den Haag.

Personalia Studiedagcommissie

Willem Heuves, psychotherapeut, psychoanalyticus voor volwassen, kinderen en jeugdigen, opleider en supervisor bij de NVP, NPvV en de NVPP, werkzaam in eigen praktijk te Amersfoort.

Ingrid de Kleine, klinisch psycholoog/ psychotherapeut, psychoanalytisch psychotherapeut, supervisor NVP, werkzaam bij het NPI - Arkin in Amsterdam.

Nina Silvester, psychiater, in opleiding tot psychoanalytisch psychotherapeut, in opleiding tot specialistisch groepspsychotherapeut, werkzaam bij Mentrum - Arkin in Amsterdam.

Allette Zoethout, psychotherapeut en psychoanalytisch psychotherapeut, werkzaam bij het NPI - Arkin in Amsterdam.